СВОБОДА

SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК

UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XXXIV. Ч. 204. Джерзи Сіті, Н. Дж., четвер, 2. вересня, 1926. VOL. XXXIV. No. 204. Jersey City, N. J., Thursday, September 2. 1926. THREE CENTS

СТЕЙТОВІ ВІЙСКА СТРІЛЯЮТЬ НА СТРАЙКАРІВ У МЕНВИЛІ

МИНВИЛ, Ровд Айленд, 31. серпня. — Стейтові війска віддали кілька револьверових сальв до громади страйкарів і їх симпатиків, яка числила близько дві тисячі людий, і яка, як кажуть жовніри, пробувала взяти штурмом міст, ведучий до фабрики. Кілька осіб віднесло рани від пострілів.

Міст веде почерез ріку Блекстовн з Єл Сквер до фабрики. Бійка почалася перед 9. годиною рано, коли жовніри віддали перший вистріл з револьверів до страйкарів, які наповнили сквер. Жовніри бачили, як один мущина, поцілений кулею в рамя, відійшов до недалекої крамниці, Страйкарі відвдячилися жовнірам, обкидуючи їх каміннем, яке вони брали з купи, зложеної коло мосту.

Коло години 9. мінут 40 війска віддали другу сальву. Межи инчим одна куля поцілила одного хлопчину в ногу. Війска кидали теж сльозні бомби.

Межи покаліченими подають: 16-літного Михайла Мамака з Менвила й Джана Риманського з Камберленда.

ЗАХОДИ КОЛО ЗАЛОЖЕННЯ УРЯДОВОГО АРХІВУ З РУХОМИХ ОБРАЗКІВ.

ПОЛ СМИТС, Ню Йорк, 31. серпня. — Вил Гейз, голова промислу рухомих образків, відбув з президентом Кулиджом конференцію в справі заложення музею рухомих образків, зображаючих історичні події. Ріжні підприємства рухомих образків мають у себе фотографії подій, сягаючих назад аж до інавгурації президента Меккінлея. На виставленне відповідної будівлі треба два міліони долярів.

ПОКАЛІЧЕНІ ВИБУХОМ АВТА.

ПАСЕЙК, Ню Джерзі, 31. серпня. — Автомобіль, яким їхав якийсь Андру Питні, вдарився об якийсь трок і перевернувся. Наслідком зударення наступила експльозія автомобілевої машини, яка поранила коло 30 осіб, що збіглися до місця випадку дивитися на румовище автомобіля. Двох пасажирів авта, тяжко поранених, відставлено теж до шпиталя.

ПОБІДА КЛЕНА ПРИ ВИБОРАХ У ГЕРИНІ.

ГЕРИН, Илинойс, 31. серпня. — При виборах судді до міського суду побідила сторона, за котрою стояв Ку-Клакс-Клен. Вибори відбулися під тяжкою сторожею поліції й війска.

ВЖЕ ГОВОРЯТЬ ПРО ПОМИЛУВАННЄ МІЛІОНЕРЧУКІВ-УБИЙНИКІВ.

ШИКАҐО, Илинойс, 31. серпня. — Ново іменований супервайзор помилувань заявив, що Ловб і Ліополд, два сини міліонерів, засуджені на досмертну вязницю за вбийство молодого хлопця, будуть могти добитися помилування в 1935. році, як будуть добре заховуватися в вязниці.

АМЕРИКАНСЬКІ КАТОЛИКИ ДАЛІ ШТУРМУЮТЬ УРЯД ЗА МЕКСИКАНСЬКИХ ЕПИСКОПІВ.

ПОЛ СМИТС, Ню Йорк, 31. серпня. — Президент Кулидж прийме на авдієнцію делеґацію католицької орґанізації Лицарів Колумба, котрі будуть просити його о вмішанне американського уряду в мексиканські справи під претекстом, що мексиканський уряд переслідує Американців.

МЕКСИКАНСЬКІ ЕПИСКОПИ ЗБИРАЮТЬ ПЕТИЦІЮ ДО КОНҐРЕСУ.

МЕКСИКО, 31. серпня. — Мексиканські католицькі епископи постановили збирати серед своїх вірних підписи на петицію, яка мається предложити мексиканському конґресови в вересни, а яка має домагатися відкликання законів про церкви

Акція епископів засуджена на неповодженнє, бо Мексиканці, держані своїми епископами в темноті, по більшости не вміють читати й писати.

СТРАЙК ФІЛЬМОВИХ ОПЕРАТОРІВ ВІДВЕРНЕНИЙ.

НЮ ЙОРК, 31. серпня. — Заповідженого страйку операторів машин рухомих театрів відай не буде, бо Гомерови Бравнови, посередникови, висланому департаментом праці, вдалося звести на спільну конференцію представників обох сторін. Юнійні провідники далі домагаються піднесення робітничої заплати операторів о 10 процентів.

ЗА ПАЧКОВАННЄ ІМІҐРАНТІВ.

НЮ ЙОРК, 31. серпня. — Федеральна велика лава присяжних суддів постановила поставити перед суд яко обжалованих за пачкованне чужинців чотирох Сирійців, які під фірмою підприємства Палестинська Торговельна Компанія мали пачкувати чужинців до Злучених Держав. За два роки уряд переловив 60 іміґрантів. Арештовані мали побирати за кождого іміґранта по 550 долярів та вживати їх як подорожуючих купців.

ХОРИЙ ПЕРЕСІДАЄ З ОДНОГО КОРАБЛЯ НА ДРУГИЙ.

НЮ ЙОРК, 31. серпня. — Корабельна лінія Мансон дістала вістку, що 18-літний пасажир одного корабля сеї лінії, ідучий до південної Америки, захорівши на океані, пересів на другий корабель сеї лінії, щоби віддатися в Ню Йорку операції.

КОШТИ СТРАЙКУ.

НЮ ЙОРК, 31. серпня. — З фінансового звіту нюйорської підземної зелізниці Інтерборо виходить, що страйк моторменів і свичменів сеї компанії, який почався 1. липня, коштував компанію 1 міліон 146 тисяч долярів.

НЕБУВАЛИЙ КОНЕЦЬ РОЗБИШАЦЬКОГО НАПАДУ.

НЮ ЙОРК, 31. серпня. — На панну Смит і Джана Мартина, з Бронксу напав підчас проходу в парку малолітний розбишака. З револьвером у руці розбійник примусив дівчину віддат собі торбочку, в якій були 4 доляри, та бранзолетку. Зрабувавши, однак, розбійник поглянув на дівчину, і, видно вражений її красою, віддав її все зрабоване зі словами: „Сподіюсь стрінути вас другий раз але вже еред кращих умов". Та він не спішився зникнути чим скорше з місця нападу, і поліція, покликана нападеними телефонічно, його легко піймала. Його задержано без кавції на суд.

ПОЛКОВНИК ГАРТНЕЙ ПОПИРАЄ КАПІТАНА БЕРРИ.

НЮ ЙОРК, 30. серпня. — Контроверза, яка вибухла з приводу того, що капітан Берри домагається участництва в леті капітана Фонка з Ню Йорку до Парижа, ще не покінчена. Містопредсідатель Арґонавтів, які фінансували аероплян і цілу подорож, полковник Гартней, заявив, що коли в подорож вибереться три особи, то цею третою особою буде капітан Берри, а Фонк каже, що нею буде механік від радія. Полковник Гартней каже, що Берри є акціонарем Арґонавтів та що йому приобіцяно участь в леті.

БЕРЛІН ПОВЕРНУВ ДО ДОМУ.

НЮ ЙОРК, 30. серпня. — Цікаві репортери хочуть доконче довідатися дещо про життє Берліна і його жінки, бувшої Еллен Меккей, дочки міліонера і одного з найбільш впливових людей в Америці. Особливо їх цікавить, чи Берлін перейде на католицизм і чи вони будуть брати шлюб в церкві, щоби погодитися з батьком, який є ревним католиком і не дав згоди на це подруже. Ходять слухи, що пророкують тій парі вже недовге щасливе співжиттє. Думають, що вони незабаром розійдуться.

КАЖЕ, ЩО ФРАНЦІЯ МОЖЕ ПЛАТИТИ.

НЮ ЙОРК, 30. серпня. — Повернувший з Европи банкир Павло Бервальд каже, що Франція забирає від чужинців стільки гроша, що може легко сплачувати довги. В літних місяцях чужинці лишають в Франції найменше 1,000,000 ф. стерлінґів денно. Він не вірить, щоби тепер можна полагодити успішно справу уневажнення довгів. Це може наступити доперва за яких 10 літ.

ЖІНОЧІ ПРАВА ЗРОСТАЮТЬ.

Один з найбільших мадярських магнатів ґр. Франц Естергазі звернувся до суддів з досить дивним проханням, щоби йому назначили куратора, бо він веде надто рисковні діла та живе надто дорого, як марнотратник. Суд визначив йому куратором його власну жінку.

ЗАРІЗАВ ДИТИНУ НА ЖЕРТВУ БОГОВИ.

Бідний робітник, Антін Лопез Мало, із села Сантандер, Еспанія, перейшов на адвентизм. Він, щоби приподобити себе Богови, постив і бичував себе та свою дитину, а вкінці виконав ще одно: Свою 20-місячну донечку зарізав ножем і хотів її спалити на жертву Богови, як це саме думав колись зробити Авраам. Його арештовано.

КІНЕЦЬ ГАРЕМІВ.

До дня 1. вересня, 1926, мусить кожний Турок заявити, котру зі своїх жінок вибирає собі як правну жінку. Всі инші перестають бути жінками. Оповіщеннє такого закона викликало в Туреччині масу убийств, бо жінки не багато перебирають у способах. Цікаве, що гареми мали вже тільки великі богачі, або турецькі селяне, котрі в той спосіб набували дешевих робучих рук до господарства.

ШТУЧНИЙ ДОЩ.

В акції меліорації ріллі доходять Німці до щораз кращих результатів. Останнім засобом в цій акції є штучне скроплювання ґрунтів машинами. Проби і заходи біля усовершення цієї штуки вели приватні підприємства вже від кількох літ. Тепер заінтересувалася цим держава і райхстаґ на пропозицію правительства ухвалив на поширювання в рільних господарствах штучного дощу 400,-000 золотих марок кредиту. Дотеперішні проби зі штучним скроплюванням дали прегарні висліди. Врожай ярини, паш, овочів, а навіть жита зріс на 50—200 процентів.

КОПАНИЙ МЯЧ І РЕЛІГІЯ.

Голяндський антропольоґ Девбрінґ мав недавно відчит в Йоганесбурґу про свої враження з пішої мандрівки від Марокка до Капштадту, в якій придивлявся праці місійних стацій, що навертають дикунів на християнство. Найбільше вразило його те, що тузeмці зовсім не розуміють ріжниць між численними християнськими сектами, і для них байдуже, чи приймають католицизм чи протестантизм. В однім селі, у країні Ніясса, він бачив сцену, яка була живим прикладом релігійного світогляду неохитів. Він був присутний при партії копаного мяча між католицькими і протестантськими грачами. Коли католики виграли, сотки Ніяссівців звернулися до католицького місіонара зі заявою, що тепер переходять на католицьку віру.

ПРИСУД ЗА ШПІОНАЖУ В КОРИСТЬ ПОЛЬЩІ.

Агенція телеграфічна Експрес повідомляє з Києва, що в Коростені покінчився процес проти 13-ти католицьких священиків, обвинуваченних за державну зраду і шпіонажу в користь Польщі. Головного обвинуваченого кс. Ґживінського засудили на смерть, а дванацять ксьондзів на кару кількалітньої тяжкої вязниці.

АРЕШТ ЗАМІСЦЬ КУЛЬПАРКОВА.

Не перший раз повторяється у Львові траґікомедія, якої свіжою жертвою впав божевільний Мехель Хараб — його не хотіли приняти в шпиталі, в Кульпаркові нема місця, отже післали його до вязниці. Дотичні органи міркують собі імовірно так: можуть люде у вязниці ставати недужими та божевільними, чому-ж би не можна там держати недужих і божевільних?

СВІТОВА ХРОНІКА.

Індійський магараджа з енерґічним прізвищем Ніссан Гайдарабад, відповів анґлійському урядові, що не гадає в своїй провінції призначувати Анґлійців як урядовців і що його внутрішна господарка (хабарництво) є його приватною справою. — Редакторови китайського денника зі страшною назвою Шінгуіюгпао відрубали голову за статтю звернену проти ґубернатора Шантунґу. — У Німеччині та Австрії в останнім часі 36 акторів скінчило самогубством по причині недостачі праці. — Недалеко пристані в Данциґу упав у море велеканський метеор. — У Ризі згоріло внаслідок вибуху 4 міліони пуделок сірників, готових до висилки. — Університетська бібліотека в Ґетінґен купила за 5000 марок рукопис славної поеми Бюрґера „Леонора". — Молода париська артистка Сика зважилась відограти у пєсі „Quo vadis" у великім цирку „Лідію на хребті бика"; бик подразнений деревляними списами скинув артистку зі себе і поранив її.

РЕВОЛЮЦІЙНА ПИЛКА.

„Сібірскій Огоньок" совітський часопис, що виходить в Омську, подав опис пилки, яка находиться в революційному музеєві в Новоросійську. Це звичайна пилка, яких уживають теслі, покрита кровавою ржою і з написом: „Я, товариш Волков, жертвую цю пилку, якою я перерізав колчаківських білоґвардійців, Мілеєва і Петрова. Посвідчую одержання 5 рублів від товариша Зазубріна на купно нової пилки". Автентичність цього документу залеґалізована через товариша Дадіна, предсідника місцевого революційного виконавчого комітету, який потверджує, що згаданих „буржуїв" дійсно перерізано на кусні.

ШКІДЛИВІ МУНДУРИ.

У Луцьку в 24 полку занедужало 120 жовнірів, які одержали нові мундури. Або фарба мундурів є отруйна, або ворожа інтриґа пішла вже так далеко, або попросту жовніри занедужали на сам вид нових мундурів.

РОЗВІД ЗІНОВЕВОЇ.

Жінка Зіновєва Ліліна подала до політбюра лист, у котрім повідомляє, що розійшлася з чоловіком з причини ріжниць у поглядах на партійну тактику і завдання комуністичного діяча.

ВЕЛИКЕ ЗЕМЛЕТРЯСЕННЄ НА АЗОРСЬКИХ ОСТРОВАХ

ЛИСБОНА, Португалія, 31. серпня. — Землетрясеннє, яке навістило азорський архипеляґ, нанесло найбільшу шкоду мешканцям острова Файяль. Місто Горта, яке лежить на тім острові, улягло цілковитому знищенню. Точних подробиць що до катастрофи ще нема. Нараховують вже тепер кілька сот ранених, а около 50 убитих. Портуґальське правительство вислало сейчас поміч, а американський уряд вислав вирази співчуття та дав порученнє свому Червоному Хрестови, щоби поспішив з допомогою.

ПЕРЕПЛИВАЮТЬ АНҐЛІЙСЬКИЙ КАНАЛ ЗАВДЯКИ НОВИМ МЕТОДАМ ПЛАВАННЯ.

ЛОНДОН, 31. серпня. — Успіхи Мисс Едерле, Миссис Ґорзон і Веррет викликали велике заінтересованне в спортових кругах, які приписують ті успіхи новим методам пливання, які переважають в Америці.

Найбільше враженне викликав успіх Німця Ернеста Фіркоттера, не тільки задля його рекорда, як задля цего, що думають, що він готов на слідуючий рік побити свій власний рекорд та переплисти канал за одним разом в одну і другу сторону. Мисс Едерле каже, що не вірить в такий успіх.

Всеж таки капітан Вебб, який переплив канал тому 50 літ в 21 годинах і 45 мінутах, стоїть на переді всіх, бо він переплив простір з Кале до Довер.

КЛОПІТ З АМЕРИКАНСЬКИМИ ЗАСТЕРЕЖЕННЯМИ.

ЖЕНЕВА, 31. серпня. — Чим далі, тим гірше представляється справа приняття тих застережень, які поробив американський сенат на случай приступлення Америки до Міжнародного Суду. Навіть самі Американці глядять на ту справу дуже песимістично. Загально думають, що ця справа не буде тепер вирішена, а буде відложена. Колиб прийнято застереження, Америка мала би спеціяльні привілеї і більшу власть як половина других членів. Рада Ліґи Націй мала би прийняти ті застереження одноголосно, бо цего вимагає реґулямін Ліґи. А се знова неможливе до осягнення. Дехто не тратить одначе надії, що американський сенат змякне і змінить застереження.

ПЛЯНУЮТЬ АСТРОНОМІЧНУ ОБСЕРВАТОРІЮ НА МОНТ БЛЯНК.

ЖЕНЕВА, 31. серпня. — Великий індійський богач М. Діна, який має американську жінку, рішився за намовою свого приятеля, французького ученого М. Валлота, побудувати астрономічну обсерваторію на горі Монт Блянк, біля Женеви, яка буде коштувати приблизно 1,250,000 фунтів стерлінґів.

Матеріяли до будови будуть скидати з аеропляні, щоби улекшити будову на так далекій височині. Дорогу на гору торує 400 жовнірів, які дало до диспозиції французьке правительство. Обсерваторія буде побудована на височині 15,781 фітів. Аероплянами можна перевозити машини о вазі 1000 кльґ.

СТАЄ ЗНОВА ВАҐАБУНДОЮ.

ЛОНДОН, 31. серпня. — Гамільтон Фіфе, редактор впливової робітничої льондонської ґазети „Ди Лондон Ґералд", сквітував свій джаб і, не дивлячися на добру платню, заявив, що вертає назад до ваґабундства.

Фіфе обїздив передше цілий світ і перебував довгі літа в ріжних краях. Тепер він хоче пізнати добре Австралію і Америку.

Коли його спитали про будучність анґлійської політики, то він заявив, що за яких 20 літ буде лишень дві анґлійські партії: одна, в якої склад будуть входити члени Лейбор-Партії і ліберали, а друга буде складатися з комуністів.

В ПОЛЬЩІ КРІЗА ЗА КРІЗОЮ.

ВАРШАВА, 31. серпня. — Загальне занепокоєннє викликує великий застій в хліборобстві, яке є головною опорою польської держави, а ще більше польського скарбу. Кажуть, що промисловці і банки добре заробляють, але хлібороби бідують. Бідує і міське населеннє, бо мимо жнив і нового хліба, ціни на хліб пішли в трое в гору.

Неґодованнє панує рівнож що до платень, бо приміром Пілсудскі дістає місячно о $200 більше, як премієр Бартель.

НЕ ЗНАЮТЬ, ЯК ЗАРАДИТИ СТРАЙКОВИ.

ЛОНДОН, 31. серпня. — Перший день нарад палати послів, який був присвячений справі полагодження вуглевого страйку, пройшов без всяких результатів.

Мек Доналд критикував дуже остро правительство, яке назвав льояльним субкомітетом вуглевих баронів. З рамени правительства не повзято ніякого кроку. Міністер скарбу Черчил заявив, що уряд знає тільки те, що вже більше не дасть ніяких допомог. Супроти цего відложено наради до пятниці.

ПРИВЕРТАЮТЬ ПЕРЕДВОЄННУ ВАРТІСТЬ ЛІРИ.

РИМ, 31. серпня. — Кабінет міністрів затвердив всі міри, які предложив міністер фінансів Вольпі в ціли піддержання ліри і привернення її довоєнної вартости. Позичка Морґана буде майже в цілости віддана до диспозиції Банку Італії, щоби зрівноважити паперові гроші з золотою резервою.

„SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays at 83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.
Edited by Editorial Committee.
Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911, under the Act of March 8, 1879.
Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES:		ПЕРЕДПЛАТА:	
Three cents a copy.		Поодиноке число три центи.	
One year	$ 7.00	На рік	$ 7.00
Six months	$ 3.75	На пів року	$ 3.75
Three months	$ 2.00	На три місяці	$ 2.00
Foreign and Jersey City Rates:		В Джерзи Сіті і Загранцею:	
One year	$10.00	На рік	$10.00
Six months	$ 5.00	На пів року	$ 5.00
Three months	$ 2.75	На три місяці	$ 2.75

За кожду зміну адреси платиться 10 центів.
За оголошення редакція не відповідає.
Телефон „Свободи": 498 Montgomery. Тел. У. Н. Союза: 1838 Montgomery.
З Канади належить висилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.
Адреса: „SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

ЧЕХОСЛОВАЦЬКІ ОКУПАНТИ

II.

В який спосіб відносяться тепер Чехи до українського народу, можна пізнати найкраще з такого факту:

Недавно тому відбувся в Празі великий сокільський здвиг. Такі здвиги були всегда у Чехів великою національною маніфестацією, яку вони уміло вживали ще й до маніфестації свого славянофільства. Так було до світової війни, коли Чехи були ще поневолені. Тоді то звертались вони з нагоди таких маніфестацій з запрошеннями і до Українців і радо витали їх як „братній поневолений славянський нарід". А Українці знова брали радо громадну участь у всіх тих народних святах та запрошували Чехів і зі свого боку рівнож до участи в наших здвигах і святах. Між иншим була делєґація чеських соколів і на тім пропамятнім нашім здвизі в 1914 році, коли то впали стріли в Сараєві, які викликали світову війну. Так виглядали чесько-українські взаємини до війни.

Та тепер, коли Чехи діпняли державної незвисимости, коли стали вільним народом, забули в дуже скорому часі на своє недавнє поневолення, а пнуть носа не гірше від найбільш обскурних імперіялістів. Бо ото на послідний сокільський здвиг не запросили вони вже поневолених народів, як Українців і Хорватів, а тільки позапрошували народи державні. Забули дуже скоро за своє власне поневолення, за славянську дружбу і недавну спільну боротьбу за визволення. Тому поступили супроти своїх недавніх друзів цілком по хамськи, як пристало на державного доробкевича.

Поступовання супроти Українців ще характеристичне й з того боку, що коли Поляки, як ревні католики, відмовилися від участи в сокільськім чеськім святі задля того, що Чехи святкували заразом память Івана Гуса, звернувся чеський конзуль з запросинами до українського „Сокола" у Львові і просив взяти участь у святі. Цілком зрозуміло, що наш „Сокіл" відмовився від участи та, даючи чеському конзулеви відмовну відповідь, заявив, що Чехи поступили як звичайні політичні крамарі.

Так ото поступають супроти нас чеські соколи, які весь час плели теревені на тему славянської згоди і любови. Так поступили вони і супроти Хорватів, які мають 100,000 зорганізованих соколів, а якних зігнорували тільки тому, що вони не є державним народом.

Колиж в той спосіб поступають супроти нас чеські соколи, то чого доброго можна надіятися по чеськім уряді. Його політика супроти нас довела вже до того, що наші люде покидають Підкарпатську Русь, свою рідну землю і втікають на Радянську Україну. А коли їх страшать, що на Радянській Україні недобре, то нещасні еміґранти заявляють, що вже гірше, як на Підкарпатській Руси, їм нігде не буде. На Підкарпатській Руси стає отже нашому народови більш важко жити, як це було за часів Мадярщини. Попри чехізацію, яка заступає цілком гідно мадяризацію, маємо тепер ще насильну чеську кольонізацію.

Американські підкарпатські Українці заважили на тім, що Підкарпатська Русь опинилася під Чехословаччиною, бо нарід на рідній землі заявився був через своїх властивих представників за прилученням Підкарпатської Руси до Західно-Української Республики. Плебісцит американських підкарпатських Українців рішив отже про долю Підкарпатської Руси. Їх акт дістав міжнародну санкцію, а їх голос набрав міжнародного значіння. Це є тепер великий адут в руках американських підкарпатських Українців. Той адут повинні вони використати на міжнароднім поли, щоби звернути очі цілого світа на ті безправства, яких допускаються Чехи на тій землі, яку вони їм з ласки і доброї волі віддали в депозит, а яка мала дістати широку автономію. Підкарпатські Українці повинні негайно взятися до широкої акції і засипати Лігу Націй протестами проти чеського уряду, який не додержав міжнародних зобовязань. Тут в Америці живуть ті діячі, які переводили пертрактації в справі Підкарпатської Руси з президентом Чехословаччини Масариком. Тут живе головний лідер Жаткович, який був в своїм часі губернатором Підкарпатської Руси. І на їх совісти лежить головно той обовязок підняти тепер широку оборонну акцію. А що церква відграє в підкарпатських Українців велику ролю, повинна і вона до цеї справи причинитися. Правда, що не велику надію можна покладати на змадяризоване підкарпатське духовенство, але все таки може можна використати їх ненависть до Чехів і хоч в тім одім знайти в них якусь опору. А до того Підкарпатські Українці мають свого епископа, якому чейже не може бути байдужною гірка доля наших братів. І він повинен забрати слово, самому запротестувати і загріти других до протесту. А Чехи дуже вразливі на міжнародну опінію і будуть числитися з тим протестом.

Для нас Підкарпатська Русь є тільки одною частиною великої української території. Їх болі і їх радости є цілком зрозуміло нашими болями і нашою радостю. Тому всяку акцію, звернену проти чеських окупантів, а ведену нашими братами з Підкарпаття, попремо зі всеї сили.

ЧЕСНА ПРЕСА — ЦЕ СУМЛІННЯ І МОЗОК НАЦІЇ; ЦЕ СОНЦЕ, ЩО ОСВІТЛЮЄ ГРОМАДЯНАМ ДОРОГУ ПРИВАТНОГО, ГРОМАДСЬКОГО І ДЕРЖАВНОГО ЖИТТЯ.

Анрі Барбіс.*)

КРИК РОЗПУКИ О ПОМІЧ З ПОЛЬЩІ

Перед кількома днями, на одній вічу, що вібдулося в Парижі в салі „Ваґрам" при участи кількох тисяч Французів та Поляків — заповів я основання **Ліґи охорони жертв білого терору в Польщі.**

Того рода товариства, що відносяться однак лиш до балканських краів — істнують не лиш у Парижі, але і в Льондоні, Женеві та у Відні.

То, що тепер діється в Польщі змушує нас до зорганізовання такого товариства, котре би представлялося яко злука людських сумлінь і публичний протест проти звірств, які не від сегодня в Польщі діються.

Та Польща представляла перед світовою війною жалісливий і трагічний образ поробоченого народа, котрий від послідного подїлу Польщі в 1795 р. терпів під ногами трех цісарів: російського, німецького та австрійського (тут автор помиляєсь: у Австрії Поляки не то що не терпіли, але єще й Українців утискали. Перекладчик). Доперва по світовій війні стали Поляки свобідним народом.

Та помимо того **народ** польський є тепер може більше поробочений як за часів Романовых, Гогенцоллерів та Габсбурґів. Всі, що пізнали властиве положення того народа, видають оклики перестраху та кричать на алярм!

У Польщі тепер пригнічуєсь, мучиться та нищить так селян і робітників, як і національні та релігійні меншости та людий з інтеліґенції, котрі не є підлизайками теперішної державної влади.

Є це передовсім край політичних арештовань. Від цвітня 1925 р. до лютого 1926 р. увязнено 11,000 осіб, що дало знову підставу до 381 процесів. Безпосередно перед святом 1-го мая заарештовано 3,000 осіб. Коли фактично в польських тюрмах мучиться **32,000** вязнів, котрі там дословно живцем гниють — то урядово заподане число досягає заледви **1476.** Однакож те число подає польський уряд лише для омани і є безличним фальшом, так як він не зачисляє до політичних вязнів тих осіб, котрих увязнено за мниму головну зраду.

Надто урядовий виказ подає лише **40** тюрем, хотяй в дійсности є **341** тюрем.

Впрочім самих комунистів сидить по вязницях більше як **5,000.**

Слідча вязниця в Польщі так довго третає, що, як посол сойтовий Зоммерштайн**) стверджів, що найменше 75 зі 100 увязнених сидить найменше по два роки у **слідчій** тюрмі, то є без всякого вироку.

У тюрмах **піддають увязнених** страшним тортурам (мукам), а то в тій цили, щоби на увязнених вимусити признание до мнимих заговорів та инших злочинів і в той спосіб ліві партії очорнити, а змагання до свободи представити яко каридостойні злочини.

Польскі тюрми — це властиво гроби і склади людських костей. Звіт польського посла Туґута (з „Визволення") з доходжень, переведених в наслідок протесту культурної західної Европи в 1924 році — був предметом соймової дискусії та вивів на світ цілий ряд фактів та цілу варварську систему **нечуваних звірств!** Між иншим — наколи після усталених приписів має кождий вязень право на **20** кубічних метрів простору — то в дійсности є увязнені в деяких тюрмах так зіпхані до купи, що кождому з них не більше як 1.8 до 2 кубічних метрів воздуху позістає до диханя!

Нечисгота в келіях та вогкість, що тече по стінах є такі, що на примір в одній тюрмі, що звесь **„Святим Хрестом"** (!) — що року **одна третя вязнів умирає!**

Остаточно на тих, що всі ті муки слідчої вязниці перетерпіли, видають польскі суди надзвичайно нелюдські вироки, з котрих я тут лише два наведу:

І так, одному обжалованому дано **шість літ** тюрми за само лише **приналежание** до революційної партії, другому знову дано **вісім літ** тюрми за само лиш **читанне** революційної часописи!

До того — тюрми слідчої цілком не зараховано, що є подоптанием всякого поняття права і справедливости!

В державі, в котрій — після законів — істнує право мати організації, та право національних меншостей на свою власну пресу та на свобідне визнаванне своєї релігії — в тій державі уряд розвязує кожду організацію, котра лиш не є йому сліпо послушна. Нові організації допускається рівнож лише під цим услівєм. — Часописи, котрі лиш хоч трохи зазначують свою опозицію — конфіскується. Тисячі українських, литовських та білоруських шкіл уряд польський замикає.

Поліція стріляє з нагоди робітничих свят (нпр. на 1. мая) і на страйкуючих робітників і то без всякої причини, та на безборонних людий!

Від початку 1926 р. дано досі **65** сальв на зібраних або походом ідучих безробітних робітників. — При таких нагодах заарештовано більше як **1,100** осіб, більше як **250** арештовано, а забито **13.**

Але страйки очивидно далі істнують і тепер страйкує більше як **400,000** робітників, з котрих лише 4 до 8 процентів дістає державну підмогу у висоті **40** процентів попередної заробітної платні.

Переведений недавно процес в Ковлю показує нам, як то устроюються політичні процеси, щоби в судовій салі усталити тоті „заговори", які видумує поліція. Істнує именно доказ рішучої і страшної ваги, а то признание аґента політичної поліції Янцевича зложене перед послом Коґулею.

Цей драбуга цілими роками за гроші, на наказ з гори тай „тому, що не мав охоти до праці" — видумував ріжні атентати (замахи) і в той спосіб тисячі невинних людий запроторив до тюрми.

Тут наведу я єще одно число, яке доказує, які суми видає Польща на військо та поліцію. — Отже з загальної суми видатків державних у висоті **1,982** міліонів злотих видає вона на ту ціль **837** міліонів!

Бачимо отже у Польщі таким робом всі обвияи і фашизму і поліційного террору, піддержувані згори урядом, котрий відповідно до потреби навіть істнуючі закони перекручує або прямо ломить.

Як знаємо— зроблено в Польщі в мах ц. р. державний замах котрий на чоло цеї держави вивигнув на президента Мосціцького, за котрого плечима яко властивий необмежений пан ситуації стоїть маршал Пілсудскі. Той замах стояв біля 2,000 раненних і убитих, але він не приніс ніяких очевидних змін, о скільки іде о утиск робітників і національних меншостей. Здається, що той замах взагалі не принесе більше змін, як приніс замах Ляпчева в Болгарії а міністра Авареску в Румунії.

І тому треба потрясти публичною думкою зах. Европи, котра повинна заманифестувати свою волю і свою солідарність. Той обовязок переймає на себе основана нами Ліга, котра широтиме — насуперечь урядовим польским брехливим заявам — правдиві вісти проти відносин в Польщі і достарчуватиме потрібні докази на свої твердження.

Переклав **Кирило Т.**

*) Є це славний французький письменник.

**) Не Зоммерштейн (!) Брята Наддніпрянці! Геть кацапофільство! К. Тр.

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ.

МОЯ МОЛИТВА.

Отче наш, їже еси на небесіх,
Ти бачиш долю-недолю всіх.
Бачиш, як сито одні живуть,
Чуєш, як долю другі клянуть.

І фарисеїв Ти бачиш тих,
Котрі законів Твоїх святих
Вже не шанують! Хоч і глаголять,
Що во імя Твоє вони рядять.

Бо у законі Твоїм стоїть
Святої любови Твій заповіт.
Любови? О, Боже, цеж не любов,
З нас кождим точать нашу кров.

Кажуть нам шиї в ярмо пхати
Кати і таки свої ренеґати.
І гірш варвар, гірш звірюк,
Не відчувають наших мук.

Боже могучий, Боже святий,
Не дай, щоб довше ворог злий,
Мов той звір дикий, кров нашу пив,
Святощі наші безчестив.

Ми шлемо мольби від віків,
Нащадки славних козаків,
Запали в серцях наших месть
За правду, за народ, за його честь.

Во іскушеніє нас не веди,
Заспані серця розбуди.
Додай нам сили в боротьбі,
На віки вдячні будем Тобі.

Василь Пухта
з Бріджпорт, Па.

О ЩО НАМ, СОЮЗОВЦЯМ, ХОДИТЬ.

Наша ціль, як каже параґраф 5 статута нашої організації, є та, щоби цести моральну і матеріяльну поміч нещасним і покаліченим членам і їх родинам, щоби ширити просвіту між членами і старатися о їх моральний і духовий добробут. Цего мають придержуватися члени і редактори органу нашої організації.

Та сталося, що орган „Провидіння" з редактором Назаруком почав в понижаючий спосіб глузувати собі з самої назви „Україна", та напав отверто на носія української культури, І. Франка. Цим кинув др. Назарук штилет в серце України. Ворог хитрий, бє туди, де найгірше болить, де рана довго не гоїться. Батій не йшов нищити незначного міста України, але пішов прямо на Київ і знищив його, бо знав, що Київ це серце України. Так зробив і Назарук. Пішов проти наших геніїв, а далі проти Союза і „Свободи".

Щож на це редактори органу „Свободи"? Зрозуміло, що вони не могли хвалити, ані писати пеанів на адресу д-ра Назарука, але виступили як наказує їм національна честь та народня гідність і як наказують їм обовязки супроти організації, припоручені їм 16-ою конвенцією в Рачестер. Я, як довголітний член та бувший головний урядник Союза, складаю як найсердечнійшу подяку Редакторам дорогої мені „Свободи" за так чесну оборону нашої організації і нашого національного генія І. Франка.

А знова

Тим же, хто рідну Вкраїну забув,
Тим, хто не сином, а ворогом був —
Тим, хто спить, коли йде боротьба,
Сором і ганьба... (Ба.

Ми, як 30-тисячна рідня, не могли інакше поступити і мусіли реагувати на всякого рода плазунів, що надїли на себе маску побожности. Ми мусіли стати в обороні Франка, бо так наказує нам національна гідність, бо в противнім разі мибе не були народом, але отарою рабів, яким леда дурень може наплювати в лице і повернути нас, в який бік йому угодно.

Ми зробили своє, а колиб ми цего не були зробили, то булаб цего доконала вулиця, бо чаша горя народнього переливається через верх... Колиб у державній країні позвони собі горожанин в такий спосіб кпити з якогось героя даної нації, як отце робить Назарук з нашим Франком, то такого шкідника позбавилиб горожанських прав і вигналиб з краю, а в нас ще є люде, що хвалять.

Той лише народ є великий і славний, котрий шанує і цінить своїх героїв та людей науки і посилає своїх дітей іти до їх духової скарбниці та черпати живу воду життя. Тому ходить нам о це, щоб гавканням проти Франка не заразились чесні громадяни, котрі дорожать всім тим, що дороге, що рідне, що українське. Ходить нам о це, щоб не дати послуху всяким тим Юдиним підшептам, що мов гадє в корчи шипить та чигає на свою жертву.

Чим воює наш противник?

Др. Назарук відомий мені як головний пропаґандист бувшої радикальної партії в Галичині. По вічах громив він без пощади священиків, Рим та церкви. Доказував, що церква і священство це найстрашнійше зло в народнім організмі і що ми, селяни радикали, мусимо завзято боротися проти цего зла. В Станиславові на вічу як пальнув був промову проти попів і митрополита Шептицького, то всі священики, які були на вічу, повтікали, заткавши вуха. Віче було в справі виборчій, коли то Трильовський кандидував на посла. Писання, відозви і летючки д-ра Назарука були мечем на духовенство та церкву.

А тепер, ні сіло ні пало, той сам Назарук з радикала стався невинним ягнятком, побожним, покірним, церковним братчиком. Чудасія, тай годі. Перше побивав церкву, а попід небеса хвалив радикалів, тепер радикалізм бє, а хвалить церкву. Виходить, що хто більше дасть, того правда. Платили радикали, був з ними, а тепер платить церква, він співає акафисти. А колиб так большевики показали золотого рубля, він тамтуди почимчикує. Та це його діло. Хай робить з собою, що йому угодно. Та не вільно йому понижати святощів національних, не вільно ляти помий на тих, що ціле життя страждали для народу і лишили національний скарб народові.

Назарук пише в часописи „Америка", що „Свобода" розбиває наші церкви та нападає на священиків. У. Н. С. цінив і цінить священиків, як вони заслугують на пошану. Ми, як члени, ніколи не забудемо о. Грушку, котрий був першим редактором „Свободи", котрий на тачках возив „Свободу" до друку, котрий був тим піонером, що положив підвалини під теперішну „Свободу". Це імя для нас буде цінне і незабутне. І в теперішних рядах живучих членів маємо священиків патріотів, як о. Левицький, о. Сполітакевич і другі. Таких священиків я хвалю, але ніколи не можу хвалити таких священиків, що не йдуть разом з народом, що шукають для народа нагайки Скоропадського, що бачуть у народі тільки зло та терен до визиску, що є самі рабами і в рабстві і темноті наш нарід держати хочуть.

Василь Гасій
з Трентон, Н. Дж.

ІВАН ВОЛЯНСЬКИЙ

Вислужений теребовельський декан, гр.-католицький парох Дичкова в Тернопільщині, помер 1. серпня ц. р. в 69 р. життя і в 46 р. священства. Покійний родився в Яблонові, кінчив гімназію в Тернополі, теольоґічні науки на університеті у Львові і у Відні. Душпастирював у Городку, Крилосі, Настасові, Нагірянах, Луці і Яблонові. Звідсіль в р. 1884 переселився до Злучених Держав Півн. Америки, де як перший український священик обняв парохію в Шенандорі. Він дав почин усьому культурному життю Америки. Покійний не тільки основав перші гр.-кат. парохії, не тільки будував перші церкви, але й був редактором першої української газети „Америка", де одночасно (з за недостачі фондів) виконував обовязки складача. Покійний спроваджував дальших священиків і світських інтеліґентів, щоби занялися школами і громадською працею. Відомий український діяч у Злучених Державах д-р Вол. Сіменович теж приїхав на його поклик, довгі літа був його щирим співробітником, а звязки приязни не порвалися між обома громадянами до останніх днів покійного. В Америці був о. І. Волянський до р. 1899. Вернув до краю, бо римські володарі недобрим оком гляділи на жонатого священика в Америці. Тут одержав парохію в Острівці, теребовельського деканату. Його палка невгомонна вдача не дала йому спокійно дрімати на запічку. Спершу дає почин до оснування та сам веде „Руську Бібліотеку", що в 90-тих роках мала доволі гарний і повний збір усього українського письменства, основує касу „Поміч" і довгий час виконує обовязки її директора. Опісля повстає філія „Просвіти" й Українського Педаґоґічного Товариства. Згодом стає Покійний політичним організатором української національно-демократичної партії і з її рамени ставлять його двічі, хоч — на жаль — безвислідно посольським кандидатом. Покійний був членом Повітової Ради в Теребовлі і теребовельським деканом аж до часу своїх переносин в тернопільський деканат. Не було ні одної церковної чи народньої справи, в якій він не брав би провідної чи діяльної участи. В р. 1896 їде з рамени Краєвого Виділу враз з д-ром Семірадським для розсліду еміґраційних терень до Бразилії і тут в Ріо де Джанейро тратить свою вірну, нерозлучну подругу життя Павлину з Ганкевичів. Цю подорож описав пок. дир. Любомир Роженський в р. 1897 в „Ділі". Брав участь в паломництвах до Риму і до Єрусамилу. В р. 1918 їде він яко місіонар до Холмщини і Білої Руси і тут ділає в Каменї Коширськім і Бересті Литовськім, де його стрічає розвал Австрії і повстання Української Держави. В р. 1919 мандрує поневільно на інтернування до Модліна, де сходить йому „на радощах" три місяці. Покійний людина незвичайно бистрого ума, глибоко образований лінґвіст в найширшому значінню цього слова (від східних мов: еврейської й арабської до англійської, французької і португальської), математик, вічно занятий льоґаритмами і тригонометрією, знавець обряду, що у вісімдесятих роках уставами заповняв календарі „Просвіти, чоловік невсипущої праці, не лякався і найважнійшого труду. (Він майже власноручно перекопав недоступну дорогу в селі і зробив її вповні доброю, сам обсадив церкву в Острівці деревами, сам шив для неї фелони, оправляв книги і н. Неустрашимий борець за народні права, а одночасно незвичайно скромний, зустрічний, крайній безсеребренник, що — помимо звідусіль пливучих до нього доларів — вернув в р. 1889 майже без гроша до старого краю. Покійний був людиною, що в наших обставинах могла відограти далеко визначнійшу ролю завдяки свойм способностям, трудолюбности і хрустальній чистоті характеру та відсутність розуміння його великої вартости і непереможні обставини змусили його покінчити життя на скромнім пості гр.-кат. пароха в Дичкові. Вічна Йому память!

(„Діло").

З українського життя в Америці.

МІННЕАПОЛІС, МІНН.

Заміти до дописи: Мої спостереження з життя в громаді.

(Від Редакції: Ми одержали на ту тему рівночасно дві дописи, з яких подаємо витяги).

Гр. Пилип Дюк пише: Сильна колись міннеапольска українська громада занепадає. Сповняється на ній приповідка: Згода будує, незгода руйнує.

По мойому є тут тільки дві групи, а згл. дві і пів. Одна, яка веде властиву роботу, гуртується при церкві св. Константина і Українськім Народ. Домі „Просвіти". Друга тільки викрикує проти попів і римського папи. Та криком ще ніхто нічого не збудував. Нам не треба крику, а школи і культури.

Загально беручи нема в нас людей, щоби покінчили висші школи, нема їх і при церкві св. Константина. Але всі вони чесні і характерні. На мою думку справедливо думають ті, що дбають про школу і просвіту та гуртують а не розбивають нарід.

Гр. Мих. Канюк подає: При церкві св. Константина гуртується більше як 100 родин. Всі вони члени У. Н. Союза. Не панує між ними кромішна тьма, бо це люде тямущі, чесні і патріотичні, які з уст собі відоймали, а до краю посилали чи то на студентів чи наших стрільців і інвалідів.

Не вважаю мішані подружа великим гріхом. Є вони не тільки між Українцями католиками, але й між православними.

Не вважаю, що якраз через конкордат треба будувати заразругу церкву в Америці, бо конкордат в Америці не обовязує.

З одним погоджуся, що коли не подбаємо за молоде покоління, то в скорому часі і слід по нас загине. Але на це одинокий лік добра українська школа і добрі українські учителі і учительки.

МАНЧЕСТЕР, Н. Г.

Панахида в память Івана Франка.

В день празника Успенія Матери Іс. Христа в нашій церкві прибрано образ бл. п. Івана Франка на чорно, на знак жалоби, що нема його живим між нами, що нема того, котрий ціле своє життє посвятив тільки для добра свого народу. Котрого не зломали на дусі ні кайдани ні тюрма, котрого тіло замучили, але духа не вбили. Дух Франка жие між нами, його дух провадить нас до світла правди, його дух каже нам любити правду, і тільки правду — його заповіди для нас святі.

Тож щоби вшанувати память борця і мученика за правду і свій нарід, відправилась панахида, під час котрої полилася не одна слеза.

Перед панахидою місцевий парох, о. Продан в своїй промові представив ціле життє покійного Франка, яке назвав не так життєм а мукою, бо вороги не жалували йому мук. о. Продан підніс, „що ще і нині маємо таких ворогів, котрі стараються затерти сліди так великого учителя правди. Ті вороги походять з нашого народу. Значить, таки свої кидаються на всі боки, щоб здушити той огонь любови, який запалав в нашім народі до особи безсмертного каменяра. Та шкода ваших зусиль, гроби поблілені — Нарід пізнав вашу роботу і не дасться звести з дороги, бо Великий Дух І. Франка жие в нас!

Тому горе вам, зрадники свого народу! Ліпшеб було, щоб ви не родились, як мали в рідну хату вносити роздор. Та нарід з вами ще порахується. Прощення вам не буде, бо хоч як той нарід терпеливий і милосердний, то цего не простить, а піднесе свій могучий голос з окликом: На погибель Юдам!

А ти, Народе Український, стій на сторожі тих дорогоцінних діямантів, що нам полишив в спадщині наш учитель І. Франко. Не впускай ворогів до своеї скарбниці, бо ворог хоче викрасти той неоцінений скарб з твого серця. Хоче згасити ті лучі світла, котрі просвічують тобі дорогу до великої цілі.

Уважай, Народе Український, що в єдности той скарб збережемо. Наші батьки за той скарб кров проливали, по тюрмах конали. І ми його захоуваємо. Нам легко ворога побідити, бо в нас є сила і Дух І. Франка з нами!"

По панахиді зібрано на памятник бл. п. І. Франка $15.15, котрі вислано до Обєднання.

За Комітет:
Мигаль Петро;
Томіцький Михайло;
Беднарчук Атаназій;
Плечій Никола.

СВЯТО УКРАЇНСЬКОЇ ДЕРЖАВНОСТИ В ПАСЕЙК, Н. ДЖ.

Кождий Українець і Українка памятає день 1-го падолиста 1918 року, коли то заняли Львів Українські Січові Стрільці після 577-літної неволі, проголосили владу українському народови по всіх західних землях; на міській радниці повівав синьо-жовтий прапор. Кождий Українець памятає, що того дня зачалися бої укр. армії на улицях Львова, клалися буйні голови Українських Стрільців за волю українського народу і його будучність. Свято 1-го падолиста всенародне і до нього повинні причинитися усі українські Братства і Товариства без ріжниці політичних чи релігійних поглядів, бо ся справа є народна. Тому до праці, Українці в Пасейку, і тому проситься всі Братства і Товариства, щоби з кождого прийшов делегат в суботу дня 4. вересня о год. 8ій вечером до Української Гали під ч. 47 HOPE AVE., де відбудуться спільні наради всіх згаданих Бр. і Тов. і вибір комітету до уладження свята. — **М. П.**

ПОСМЕРТНА ЗГАДКА.

Дня 12. серпня цього року помер у Сеґіно, в стейті Мишиґен, гр. Михайло Лапка, член місцевого товариства Український Клюб, відд. 309. Українського Народного Союза.

Покійний родився в місті Косовій, повіту бережанського, в Галичині, дня 8. падолиста 1870. року і мав при смерти майже 56 літ. Покійний був дуже працьовитий і лагідної вдачі чоловік і лишив про себе гарну гамять серед усего громадянства.

Через те на його похорони зібралася величезна маса народа. Похоронного обряду доконав український православний священик о. Беркий, котрий і виголосив першу надгробну проповідь, показуючи на вломність людського життя; немов свічка на вільнім воздусі воно може згаснути кождої хвилі. Воно немовби банька на воді: гливе собі роскішно, а тут вдарить друга филя, і вже по ній.

Другу промову над гробом виголосив Теодор Федусь, предсідатель відділу. Він згадав на степи України, яких покійний уже не побачить, а показуючи на жену покійного, яка приїхала з діточками на похорон аж з Дітройту, де вона живе, як її муж заробляв у Сеґіно на життя, взивав усіх присутних, щоби вони дбали за свою родину, як дбав покійний, забезпечуючися в певній українській запомоговій організації, в Українським Народнім Союзі.

Покійний приступив був до Українського Народного Союза за зовсім недавно. Був він тоді ще зовсім здоровий, а помер він несподівано на запалення легень, по короткій недузі, яка тревала всего 3 дні. Платив він після кляси Д. на 100 долярів посмертної. Погребник п. К. С. Ях, котрий занявся похороном, аж з дива не міг зійти, коли уряд доручив йому суму, яку покійний записав на свій похорон: „Якто? Сеґіно від Джерзі Сити сотки миль, а чек уже тут? Як ви се зробили так скоро?"

А відповідь була дуже проста: Відділовий секретар не засипав справи, але сейчас повідомив головну канцелярію Українського Народного Союза, переслав всі потрібні документи; головна канцелярія, розуміючи наглість потреби в таких случаях, виплатила посмертне як найскорше. Уряд Головний рузуміє, що членови, який платив точно вкладки, належиться точна виплата посмертного, як предложиться всі потрібні документи. Члени се розуміють, і тому члени люблять приступати до такої організації, яка так точно сповняе свої обовязки. Се признають нашій організації не лишень свої, але й чужинці, які лишень з нашою організацією стикаються.

Александер Баран,
секретар відділу 309. У. Н. С.

ПОДЯКИ

Отсим складаю щиро-сердечну подяку Головній Управі У. Н. Союза за уділенне запомоги з фонду убогих мому мужови бл. п. Іванови Кіт, котрий, яко невилічимо хорий на рака в горлі, помер 8-го серпня с. р.

Дальше складаю сердечну подяку Головній Управі Українського Народного Союза за виплаченне мені пятьсот долярів посмертної запомоги по висше згаданім моїм мужу. Я бажаю нашій славній організації Українському Народному Союзови, щоб зростав в сотки тисяч членів для добра нашого українського народу.

Складаю також щиру подяку урядникам і членам українського братства Пресв. Тройці, відділ 203 У. Н. Союза в Бруклині, за відвідини мого хорого мужа, за виплаченне запомоги хорих, за надісланне красного вінка на домовину покійного мого мужа і за участь в похоронах мого покійного мужа та за відпровадженне його на місце вічного спочинку.

Марія Кіт.

—o—

SAGINAW, MICHIGAN.

GENTLEMEN:

I, the undersigned, am thanking you for the quick payment of bills on benefit of Mr. Michael Lapka, member of Ukrainian Club Society No. 309 Branch of Ukrainian Nat'l Ass'n of America; whom I buried on Saturday, August 14. I also call all the Ukrainian and Slavonic people to join the Ukrainian Nat'l Ass'n, as they pay benefits quicker than other organizations whom I dealt with.

Yours respectivly,
C. S. JACH,
Funeral Director,
Saginaw, Mich.

НОВИЙ МЕСІЯ НЕ Є БОГОМ.

—o—

Заява Крішнамурті перед журналістами.

Є товариство зване „теософічним", якого прикликники поставили собі за мету досліджування і пізнання єства Бога. Це товариство має багато членів, між ними багато дуже запальних, просто фанатичних. Головою товариства є тепер пані Анна Бесант. Вона в часі вибуху світової війни пізнала індійського хлопця — ученика Крішнамурті, який видався їй надзвичайною дитиною. Тому вона приняла його за свойого сина, виховувала через увесь час, а ось недавно проголосила світові, що це новий месія. Наслідком такої заяви Анни Бесант повстала велика ріжниця думок в теософічному таборі: одні станули по її стороні, другі проти неї. Але Анна Бесант нічого собі з того всего не робить, і дальше обстоює свою думку, що Крішнамурті новий месія. Він повинен по думці теософів сповнити післанництво Христа словом і письмом, а до цього він мусить підготовитися зі своїми апостолами в затишному дворику в Шкоції, який подарувала йому прибрана мати.

В останніх днях Крішнамурті переїхав до Шкоції, а по дорозі задержався в Парижі та Лондоні. Зовсім зрозуміло, що „новий месія" то дуже ласий кусок для ґазетярів. От вони й гурмою обскочили Крішнамурті, як тільки він показався в Парижі. Але Крішнамурті не хотів з ними балакати, а кореспондентови часопису „Петіт Парізіен" на запит, чому не хоче з ними говорити, відповів, що боїться їх, бо вони вже і так пишуть про нього несотворені речі.

Слово по слову Крішнамурті розговорився, чого ґазетяр саме й бажав. Крішнамурті просив перш усього спростувати в ґазетах, що він не є Богом. Він є тільки чоловіком, що в самотности і через глибоку застановy старався усовершенствуватися краще другим людям.

Др. Володимир Клодницький.

УКРАЇНА З 1918 Р. В АВСТРІЙСЬКІМ ОСВІТЛЕННЮ

(3)

(Докінчення)

Одначе не можна цього в ніякому разі відносити до дійсного браку українських сил. Причини є инші. Вже перед війною були в російських центральних установах в Петрограді у всіх ресортах українські урядники, які не могли найти на провінції ніякого заняття відповідно до своїх здібностей і фахового образування і для того служили в Петрограді. Більше як половина всіх міністерських урядників в концептовому відділі в Петрограді були Українці. Петроград був перед війною більшим українським культурним центром, як Київ або яке инше українське місто. Не на Україні, але в Петрограді і в Москві жили носителі української національної думки. Також підчас війни українські кольонії та Москва давали більше про себе чути, як Українці на самій Україні. З вибухом революції числили українські демонстрації в Петрограді десятки тисяч учасників.

Центральна Рада та її уряди перешкаджали свідомо напливові тої української інтеліґенції на Україну з двох причин: По перше брали верх в Центральній Раді соціялісти всіх напрямків дуже скоро. Це були по більшій части молоді люде, також студенти, майже всі без цілковитого досвіду. Вірні соціялістичній програмі бачили вони у всіх не посоціялістичному настроєних Українцях „контрреволюційну буржуазію", яку належало поборювати і в очах публичної опінії понижувати. Але Українці, живучі в Петрограді і в Москві, не були соціялістами, отже треба було їх відіпхнути. До того прилучається ще те, що довший час українські соціялістичні партії були федералістами, отже мріяли про революційний одностайний фронт, який належить обороняти перед імперіялістичним буржуазним заходом. Одначе ті Українці були рішучими приклонниками державного відірвання себе від Росії і не хотіли нічого чути про одностайний фронт. З цих двох причин приневолено українські кольонії в Петрограді і в Москві мовчати, не менше як також всіх прочих українських інтеліґентів на самій Україні відпихано, які чомусь то не були зорганізовані в ніякій партії.

В Києві не запримічається нічого з того, що вкінці спосібні українські елементи треба вже притягнути до співпраці в будівництві молодої держави. Замісць них споваджуе теперішній уряд до Києва національних Росіян як урядників, що Українці пятнують як русифікаційні змагання гетьманського уряду, зі своеї сторони одначе також нічого не підпринимають, щоби ці названі українські тіні сили бодай згадати. В такий спосіб з обох сторін викликається підозріння, начеб Українці дійсно не мали ніяких спосібних сил до управи і державної керми, ця обставина, якої здається центральні держави не знають.

Настановлення старих російських урядників на Україні означає небезпеку для молодої держави і закид Українців, що в наслідок цеї під сучасну хвилю практикованої методи при обсаді місць сотворяться апарат, який сконсолідована Росія по просту зможе перебрати, щоби з України зробити російську провінцію, являється також і посторонному глядачеві не неузасадненим. Ця обставина успокоює подекуди многі українські круги, що консолідація Росії після осуду звідтам приходячих, здібних до осуду людей, не так скоро наступить. Росія мае бути так знищена, що до її відбудови потреба 15 до 20 років. Большевизм на селі щойно тепер почався. Але мимо всього можна бути неприємно заскоченим ходом подій.

Привернені до уряду і почестий в столиці і на провінції російські урядники надуживають своєго становища часто на це, щоби мститися на своїх політичних противниках, що в ніякому разі не доведе до скорого утихомирення країни. Безцільні арештування Українців тільки задля їх українського патріотизму трафляються не рідко. Або що можна сказати про той випадок, що якомусь Середнякові при переслуханню після його арештування в Києві нічого иншого не закидувано, як лише те, що він хоче Україну відірвати від Росії?! Чи можна це тепер на Україні уважати за державну зраду? Урядова машина в Києві недобре функціонує і явне негативне становище всіх українських партій супроти уряду не є цілком неоправданим.

На зовні творять усі Українці без вимку одностайний фронт звернений проти Росії. Федералістів між ними нині немає. Це момент, який можна ужити для нашої обезпеки.

Що до становища Німеччини і монархії відносно розвязки питань Сходу, не можна визнатися між Українцями. Панує погляд, що німецька зовнішна політика не мае в цьому згляді ніяких точних напрямних ліній, задля чого спеціяльно до Німців відносяться Українці крайно недовірчиво. Многі Українці хотять з висше наведеного стану українського державного апарату зробити висновок, що Німеччина задуме в дальшому дії відбудову Росії, як про це було згадано на початках цього звіту.

Між українськими партіями належить тепер розріжнити три угруповання, поминаючи вже згадану інтеліґенцію на Україні, та в кольоніях в Петрограді і в Москві, яка не належить до ніякої партії.

Першу групу творять ті партії, які можна порівняти з німецькими катедер-соціялістами. Ця група складається зі слідуючих шістьох організацій, які тепер злучилися в Союз Української Державности: українська Партія Самостійників Соціялістів (самостійницька партія), українська Робітнича Партія, Партія Поміщиків демократів, Партія Соціялістів-феералістів, Союзна Рада залізничників України і Генеральна Рада українських почтовців та телеграфістів. Ця група думає забрати в свої руки державну владу на Україні, при чому поборює дві другі групи тільки теоретично з партійно-принціпіяльних причин, а в практиці піддерже.

Другу групу творять Українські Соціял-Демократи, — третю Українські Соціялісти Революціонери. Перша діяльна між робітниками в місті, друга між сільским населенням.

Наколи не прийде до компромісу між українським урядом а першою групою, то на Україні неминуча та тяжка в своїх наслідках революція, тому, що Українці добачують в панующому урядовому курсі велику небезпеку для існування української держави і готові зважитися на найрішучійші кроки, щоби лише змінити цей курс. Порозуміння з Українцями при добрій волі є можливе, тим більше, що українські партії в наслідок попередних невдач огірчені та склонні булиб до переговорів. Також сучасний уряд мусить поняти, що правління без піддержки хочби навіть одної партії є неможливою річею. А що уряд в свойому абсолютизмі опирається не лише на німецьку і австроугорську збройну силу, але також виконує диктат Німеччини, — є загально відомою річею.

Це вимагае від нас у власному інтересі осторожности, щоб при наших дипльоматичних доцільних змаганнях не натрафили ми пізніше на ніякі труднощі. Не можемо спустити з ока питання хліба та сирівців. Наколи не наступить спокійніші відносини, то грозить Україні економічна катастрофа, яка нам не може вийти на користь. Найтяжче втихомирити українське селянство, яке тепер стоїть без проводу політичної партії, якуб можна контролювати, лише під впливом невідвічальних, так званих підземельних елементів, до котрих тяжко дібратися. Так як справи стоять, то Україна є вульканом перед вибухом.

ДО ВСІХ ДОПИСУВАТЕЛІВ.

Просимо затямити собі:

1. — Дописі писати коротко.
2. — Виразно і читко.
3. — Лиш по одній стороні паперу.
4. — В дописях подавати лиш правдиві вісти.
5. — Писати лише про річи цікаві для усього загалу читачів, або бодай його значної части.
6. — В дописях нікого не перехвалювати без дійсної заслуги.
7. — Не лаяти нікого особисто, ані не нападати, ані не зачіпати.
8. — Не жадати звороту дописі, яку дописуватель написав за кілька минут (коли її дуже потребує, може у себе оставити відпис),
9. — Не посилати „наглих" дописий з домаганием „сейчас" помістити, бо се звичайно тільки показує, що дописуватель опізнився і хоче, щоб редакція се надоложила.
10. — Не присилати до редакції стихів і поезій недоладних щодо форми, або безвартних щодо змісту; а до того й не жадати звороту таких віршів.

Адм. „Свободи".

В КОЖДІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИННА НАХОДИТИСЬ ЧАСОПИСЬ „СВОБОДА".

СОВІТИ ТІШАТЬСЯ З НЕВРОЖАЮ ЗБІЖЖА.

Москва. — На всім просторі Совдепії, а головно на Україні, де заповідався цего року дуже добрий врожай, пройшли сильні дощі і бурі, які зменшили значно вигляди на добрі жнива. В совітськім селянськім раю уряд з того дуже радий, а це зі слідуючих причин: Добрий врожай означає багато збіжжа. Колиж збіжжа багато, то воно дешевіє. При височезних цінах на промислові продукти в Росії дешеві ціни на збіжже показують селянам кепську державну господарку; яка завідує промисловостю. При високих цінах на збіжже тої ріжниці так не видно, тому то і радість з неврожаю.

МІТИНҐИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗА

ЯНҐСТАВН, О. Бр. св. Ів. Хрестителя, від. 230, повідомляє всіх своїх членів, що минувшого мітінґу ми ухвалили взяти участь на Лейбор Дей у посвяченю фани, де нас запрошено. Тому всі члени мають зійтися коло литовської галі під ч. 628 Franklin Ave. рано о год. 8.30, а о 9-ій босом відідемо. Котрий член не явиться, підлягає карі $1, після ухвали. — Н. Павлишин, предс.; Ів. Павловський, кас.; Ів. Гарасим, секр.

ЛЕЙКВУД, О. Бр. Сошествія св. Духа, від. 108, повідомляє всіх своїх членів місцевих і позамісцевих, що мітінґи будуть відбуватися в неділю замісць в суботу, з причини, що в суботу робітники заняті працею і мало членів приходить на мітінґи. Сей мітінґ відбудесь дня 5-го вересня, о годині 1-ій пополудни. Проситься прибути на означений час. — Дм. Поtaжний, рек. секр.

ВУНСАКЕТ, Р. АЙ. Уряд Тов. Зап. Січи, від. 206, повідомляє всіх своїх членів, що мітінґ звичайний відбудесь дня 4. вересня, точно о год. 7-ій вечером на церковній галі. Заразом повідомляється членів, що Товариство устроює пікнік дня 5. і 6. вересня. Обовязком кождого члена прибути. — Яким Шаравара, предс.; Йосиф Кава, кас.; Ілія Пагут, секр.

ВУДГЕЙВЕН, Н. Й. Тов. Вільна Україна, від. 200, дає до відома всім членам, що квартальний мітінґ відбудеся дня 4-го вересня. Проситься всіх членів прибути, бо маємо до полагодження важні справи, як справу Сиротинця і другі. Мітінґу відбудеся в звичайнім місци, 95 Еве,річ 93 ул.

ПАТЕРСОН, Н. ДЖ. Тов. ім. Т. Шевченка, від. 64, повідомляє членів, що місячний мітінґ відбудесь в суботу, дня 4. вересня, о год. 7-ій вечером під ч. 435 Мейн ул. Проситься всіх членів на час зійтись, бо є важні справи до рішення. — Д. Ридчук, предс.; Г. Ничка, кас.; М. Сас, секр.

ПІТСБУРҐ, ПА. Бр. св. Ів. Хрест., від. 96, повідомляє всіх своїх членів імсцевих і позамісцевих, що місячний мітінґ відбудеться в неділю, дня 5-го вересня, в алги парохіяльній, о годині 2-ій пополудни. Проситься членів явитись на означений час. Контроля буде здавати справозданнє. Довгуючі члени мають вирівнати свої належитости, бо інакше будуть суспендовані. Також пригадується тим членам, котрі ще не зложили своеї жертви $1.00 на Сиротинець, щоби були ласкаві зложити як найскорше, бож се на свій, а не на чужий Сиротинець. — Василь Спожарський, секр.

БРУКЛИН, Н. Й. Укр. Бр. Пресв. Тройці, від. 203, повідомляє своїх членів місцевих і позамісцевих, що збори за третий квартал відбудуться в суботу, дня 4. вересня, точно о год. 8-ій вечером в гали церковній, 162 Норт 5-та ул. Члени, котрі залягають з вкладками, зволять вирівнати свої залеглости, в противнім случаю будуть суспендовані. На зборах будуть рішатись важні справи, між иншими справа розмету посмертного по бл. п. Івані Кіт і инші подібні справи. На сих зборах будеся принимати в члени братства після статута, а до У. Н. Союза без вступного. Кождий член нашого братства обовязаний приеднати бодай одного члена до братства і до У. Н. Союза. Неявившийся член або урядник на мітінґу буде укараний після статута. — Михайло Шипот, пр.; Волод. Яськевич, секр.

САВТ БРУКЛИН, Н. Й. Укр. Братство св. О. Николая, від. 293, повідомляє отсим своїх членів так місцевих як і позамісцевих, що мітінґ, за третий квартал відбудеся в неділю, 5. вересня о годині 11-ій перед полуднем в гали парохіяльній, 157 — 18 ул. На сей мітінґ обовязані явитись всі члени і члениці братства під грозою кари після статута. Члени довгуючі обовязані свої довги вирівнати, бо інакше будуть суспендовані. Будесь принимати в члени братство і до У. Н. Союза без вступного. Будуть до вирішення важні справи. — Семен Ниґрич, предс.; Гр. Чоподайло, секр.; В. Яськевич, кас.

НЮ ЙОРК, Н. Й. Тов. Свобода, від. 194, повідомляє, що надзвичайний мітінґ відбудесь о 7.30 вечером в суботу дня 4-го вересня, в гали Касіно, 358 — 44-та ул. Кождий член повинен явитися на призначений час і заплатити свою належитість. Неявившийся член буде караний після статута. — Саверий Шимків, предс.; І. Витяк, секретар.

АНЕМІЯ АБО МАЛОКРОВНІСТЬ.

(Др. Андрю Мак Фарлейн).

Слабість, звана анемією або малокровностю, зявляеться тоді, коли тіло втратило богато крови або коли воно не витворює стільки крови, скільки треба. Недостача крови в організмі є причиною слабости.

Майже у всіх випадках признаки анемії ті самі й залежать лише від ступня слабости. Передівсім зявляеться „короткий віддих”. Кров приносить до легенів меншу кількість кислороду і через те, щоби дістати його скільки треба, людина мусить швидко й часто дихати. Це вона відчуває найбільше тоді, коли мусить іти під гору або на сходи. Разом з тим вона чує, як в неї бється серце — теж надто швидко. Коли шкіра й губи ненормальні бліді, це теж признака малокровности, і врешті в анемічних, малокровних людей є нахил до завороту голови й обмороку.

Анемія може прийти сама собою в наслідок браку чи утрати крови або може мати свою основну причину в иншій слабости чи яких инших недомаганнях організму. Такою причиною може бути недоїдання або невідповідний корм (за богато солодкої їжі замісць садовини й городовини); пропасниця; затроєння оловом, житим сріблом або аршеником; жовтачка і слабість Брайта. Розуміється, в таких випадках лікар мусить ствердити основну причину слабости і лікувати її, а не саму малокровність.

Самої анемії є дві ріжні відміни: одну вигоїти не трудно, та друга абсолютно безнадійна. Вилічити можна таку анемію, що часто буває в молодих дівчат, звичайно в чотирнацятім, пятнацятім або шіснацятім році життя, особливо в тих, що понад силу працюють, не все відживляються так, як треба, та як це буває по великих містах, живуть в тісних, темуватих і непровітрених помешканнях. Після всякого, хочби невеличкого напруження вони жалуються, що їм не стає віддиху і бється серце; легко падають в обморок. Шкіра в них буває бліда з жовто-зеленавим відтінком, лице наче напухло. Апетит в них ненормальний — відмовляються від поживної їжі, зате можуть істи всякі нестравні речі, як кислі огірки, крейду і навіть глину. Та вилічити їх звичайно не трудно. Головна річ — вилічити жолудок з нестравности і залізні пігулки.

Друга відміна анемії — безнадійна. Трапляється вона в людей середнього віку. Причин її ще не відкрито. Лікування потрохи помагає, та способу, щоб людина зовсім поджувала, нема.

В південних краях — в центральній і південній Америці і потрохи також на півдні Злучених Держав — є відома спеціяльна форма анемії, яку спричиняє окрема порода хробаків („гукворм”), що загніздюються в кишках і висисають з них кров. Людина слабне і робиться мало здатна до праці. До тіла ті чужоїди дістаються через босі ноги, та розвиваються щойно в кишках.

Та слабість була все тяжкою язвою тропічних країв. Є навіть такий погляд, що вона повернула на инший шлях всю історію людства, висмоктуючи з південних народів їх життеву енергію.

Північні раси все були більш енергійні й активні. До якої міри вона поширена, свідчить факт, що в західній Індії заражені нею мало не дві третині всього населення. Мабуть не менше слабих в горячих краях Південної Америки. Навіть в південних стейтах Злучених Держав находять серед шкільних дітей від двацяти до пятьдесяти відсотків зараження. Щойно останніми роками поведено проти неї всюди енергійну кампанію, в наслідок якої вирятувано життя сотням тисяч людей, а віддано здоровля міліонам.

МАШИНЕРІЯ В АМЕРИКАНСЬКІМ ХЛІБОРОБСТВІ.

Ще сто літ тому мало не вся хліборобська робота в Америці була роблена руками. Коні і воли помагали орати й скородити, та позатим хлібороб мусів все зробити своїми руками: садити, сіяти, жати, косити, вязати, молотити й таке инше. Звичайно, ті примітивні методи дуже гальмували продукцію. Фармер продукував передівсім для себе й для своєї сімї, а великі лишки, якщо вони були, ледви вистарчали для недалекого містечка. Фармер продавав мало, а купував ще менше. Його прибутки не вистарчали на те, щоб купувати фабричні продукти. Здебільша він сам виробляв собі і полотно і ряднину на убрання і свічку і все, чого треба було в хаті.

Повна зміна прийшла разом з винаходом хліборобської машинерії, а далі через розбудовання залізних доріг. Машинерія богато разів збільшила фармерську продукцію, а залізниці дали фармерови можливість вивозити й продавати свої продукти по цілім краю. Хліборобство зробилося індустрією, яка продукує свій товар на ринок і для збуту.

Перший крок до такої зміни був зроблений жниваркою (жаткою), яку в 1831 році змайстрував Американець Мек Кормик. Машина замінила старосвітські серпи і дала фермерові можливість збирати збіжжа з широких просторів землі. За нею прийшла машинова вязалка — для вязання снопів — і тепер поверх міліон тих вязалок працює на американських фармах. Третя важна хліборобська машина — молотілка, четверта — машинова сіялка. Для кукурузи є машини до зрізування, виломлювання шульок, оббирання листя, лущення. Новий паровий плуг, що робить сім скиб нараз, і врешті трактор, що одночасно і оре і скородить, помагають робити найтяжчу хліборобську роботу — обробляти землю для засіву. Машина косить сіно, друга розтрясує його, щоб швидше висохло, третя грабить в копиці, четверта набирає на віз.

Одна пшенична фарма в південній Монтані може послужити як приклад тієї машинізації й індустріялізації американського хліборобства. Фарма складається з 95,000 акрів арендованої землі, в тім 48,000 акрів засівної ріллі, й завідує нею корпорація. Фарма дає річно 400,000 бушлів зерна, в добрі роки до пів міліона бушлів. На фармі нема ні одного коня, зате пятьдесять тракторів, здебільша великих, які зуживають за день повної праці 4,500 гальонів газоліни. На весну 640 акрів переоруюють і засівають на протязі шіснацяти годин. На протязі чотирнацяти годин можна змолотити і вивіяти 4,320 бушлів пшениці. Машинерія на фармі вистарчає на те, щоби зорати тисяч акрів на день. Окрім тракторів на тій фармі, чи „пшеничній фабриці”, є ще 25 плугів, 80 борон, 72 вязалки, 8 молотілок і 200 ваґонів на збіжжа. Сіють тільки „харківську озиму пшеницю”. Постійно працює на фармі тільки двацять чоловіка. На жнива наймають ще 250 робітників. Це значить, коли брати пересічну кількість ораної землі, один чоловік на 1,500 акрів на протязі восьми місяців і один чоловік на 300 акрів на протязі літних чотирох місяців. Звичайно це підприємство не є типічно американською фармою, але воно показує, до чого може довести ужиття хліборобської машинерії.

„ПЕХОВНА” ГАЗЕТА.

„Слово Польске” нещасливе на руку. Не говорю цього щодо числа передплатників, ні до вірша Włościanina z pod Gródka, ні справи Менеліка, ні фейлетонів Італійця Перетті, який показався потім чистокровним Поляком. Це все річи занадто давні, щоб ними докучати шановній Україножерці.

Але хто нещасний зранку, той буде ним і до останку. За яку справу не взялося би „Слово”, всюди стріне супротивности і неприємности.

Всім ще живуть у памяти славні бюлетини з „majowych dni”. Все, що подавало „Слово Польске”, було страшенно цікаве і добре написане, мало тільки одну хибу: було від початку до кінця неправдиве.

Одним словом, нещасливе на руку.

Виїхало недавно з ревеляцією, що редактори „Діла” створили за шість літ аж шість міліонів Українців. Сам факт зовсім не компромітуючий, навпаки дуже похвальний, але, на жаль, він не трапився. На підставі точних даних, зачерпнених з достовірних джерел, стверджую, що тут може бути мова тільки що до 4-ох душ (з цього один хлопець). Очевидно беру тільки знані всім і вся випадки, а відкидаю підозріння і домисли.

Друга компромітація „Слова Польского” вийшла зі мною, нижче підписаним. Назвало воно мене ворогом усього, що польське, і т. д. і т. д.

Тимчасом, колиб панове денунціянти були заглянули в історію моєї родинної хроніки і в історію польських повстань, булиб побачили дивовижу: Мій працюр брав участь у повстанні 1831 р., бився за „нашу і вашу”, аж добився до Парижа. Колиж я став таким вором Поляків, то це або видумка „Слова Польского”, або доказ відплачуючої сили Поляків. В одні і другім випадку треба було справу промовчати.

Та не тільки з Українцями не везе панам з вулиці Зіморовича. Вони час до часу зачіплають на свою біду і рідних землячків.

От недавно розписалися вони, що „Газету Поранну” купили Жиди. Сам факт не надзвичайний, бо що в тім дивного, коли Жиди купують польські підприємства. Це така буденна появa, що й говорити про неї не треба. Але „Слово Польске” заговорило і діждалося відповіди. Жиди з „Газети Поранної” заметушились: пішли по жидівських і гр.-кат. метрикальних урядах і ствердили дуже цікаві річі. Показалося, що редактори „Слова” всі як один або Жиди, або Українці в першім, другім, а найвище третім поколінні. Доказували між иншим, що позірний „Vollblut” Прушинський походить у простій лінії від Штаба, адвоката в Самборі, хрещеного після всіх правил еврейської віри.

Справа взяла такий оборот, що треба було її чим скоріш замняти. Другі польські часописи тієї справи не розмазували, бо теж боялися метрикальних. Цілий скандал зальокалізовано на велику втіху другого чистокровного Поляка — Строньского.

Після цього „Слово Польске” притихло і не пускалося на ревеляції.

Але лихо не спить...

На днях появилося в „Слові” оголошення: „Інжінір, який переводить регуляцію Академічної вулиці, дістане таке саме заняття на головній вулиці Ню Йорку. Зголошення готель Жоржа ч. 10”.

Цей анонс бувби пройшов без відгомону, колиб не було до цього кілька „якби”. Перше: Якби Академічну вулицю не регулювали вже два роки. Друге: Якби ті, що збудували одного дня, не розбирали другого. І трете: Якби інжінір і віцепрезидент міста, який наглядає над роботами, не належали до табору „Слова Польского”.

З цих усіх прикладів видно як на долоні, що часопис той має нещасливе заложення.

На те є тільки одна рада: закрити видавництво, членів редакції дати до українських і жидівських редакцій, а ще невикористані рукописи розділити на гумористичні журнали.

Галактіон Чіпка.